
<http://dx.doi.org/10.18778/1644-857X.15.02.20>

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *W 100-lecie bitwy pod Kostiuchnówką. Marszałek Józef Piłsudski – Droga do Niepodległej, Bełchatów, 27–28 października 2016 roku*

W dniach 27–28 października 2016 r. w Bełchatowie, w Rezydencji Dwór Polski, odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. *W 100-lecie bitwy pod Kostiuchnówką. Marszałek Józef Piłsudski – Droga do Niepodległej*. Jej organizatorami były: Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach Filia w Piotrkowie Trybunalskim (UJKPT), Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Starostwo Powiatowe w Bełchatowie. Honorowy patronat nad konferencją objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda. Celem obrad było przedstawienie i analiza wybranych problemów z zakresu genezy, organizacji i walk Legionów Polskich w latach Wielkiej Wojny – ze szczególnym uwzględnieniem największej bitwy stoczonej przez nie z armią rosyjską pod Kostiuchnówką (4–6 lipca 1916 r.), jak również upowszechnianie, a także popularyzowanie dziejów Polski międzywojennej i oręża polskiego w XX w. Otwarcia obrad dokonał inicjator i współorganizator konferencji – dr Dariusz Rogut. Uczestniczyli w niej naukowcy z kilku krajowych ośrodków akademickich i innych instytucji naukowo-badawczych, młodzież, przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, reprezentanci duchowieństwa różnych wyznań oraz organizacji społecznych i mediów.

Pierwszy dzień konferencji zainaugurował prof. nadzw. dr hab. Przemysław Waingertner (Uniwersytet Łódzki) wystąpieniem pt. *Wołyński klucz do niepodległości. Bitwa pod Kostiuchnówką 4–6 lipca 1916 roku*, w którym podkreślił znaczenie batalii dla wydania przez cesarza niemieckiego i austriackiego tzw. Aktu 5 listopada.

Następnie prof. zw. dr hab. Mariusz Wołos (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) wygłosił referat zatytułowany *Józef Beck w bitwie pod Kostiuchnówką*, wskazując w nim bohaterską postawę wykazaną przez swego bohatera w trakcie starcia oraz charakteryzując szlak bojowy przebyty przez niego w trakcie I wojny światowej. Kolejny tekst – poświęcony zagadnieniu *Kostiuchnówka w publicystyce prasowej II Rzeczypospolitej* – zaprezentował prof. nadzw. dr hab. Marek Sioma (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Próbie nakreślenia alternatywnego scenariusza dziejów Polaków i Polski w latach poprzedzających wybuch Wielkiej Wojny, w trakcie jej trwania i bezpośrednio po jej zakończeniu poświęcone było wystąpienie prof. zw. dr. hab. Janusza Odziemkowskiego (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) pt. *Gdyby Legionów nie było...* Natomiast prof. zw. dr hab. Tadeusz Wolsza (Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk) zaprezentował odczyt zatytułowany *Pasje sportowe legionistów w okresie wojny i dwudziestolecia międzywojennym*, przypominając w nim sylwetki polityków i wojskowych Polski międzywojennej – weteranów walk legionowych, a zarazem znanych sportowców. Problematyce profilaktyki zdrowotnej i opieki nad zdrowiem żołnierzy w Legionach Polskich poświęcony był referat prof. nadzw. dr. hab. Marka Dutkiewicza (UJKPT) pt. *Służba zdrowia Legionów Polskich podczas walk na Wołyniu w 1915–1916 roku. Organizacja i działania*. Pierwszy dzień konferencji zamknął swym wystąpieniem dotyczącym recepcji Wielkiej Wojny w myśli politycznej adherentów Marszałka (*Doświadczenie I wojny św. jako element argumentacji w piłsudczykowskiej debacie politycznej*) prof. nadzw. dr hab. Arkadiusz Adamczyk (UJKPT).

Drugi dzień konferencji otworzył referat dr. hab. Janusza Mierzwy (Uniwersytet Jagielloński) zatytułowany *Piłsudczykowska koncepcja administracji państwowej*, w którym badacz podkreślił determinację sanatorów przejawianą w dziele naprawy aparatu państwowego – krytykowanego przez nich przed majem 1926 r. za korupcję i nieefektywność – i wypracowania właściwego modelu polityki personalnej w tym zakresie. Z kolei dr D. Rogut (UJKPT) w wystąpieniu pt. *Życiorysy legionowe. Piłsudczycy w łagrach sowieckich* przedstawił losy legionisty, oficera Wojska Polskiego i Armii Krajowej, pułkownika Franciszka Studzińskiego oraz innych weteranów Legionów Polskich represjonowanych przez Sowieców po 1945 r. Następnie dr Marek Białokur (Uniwersytet Opolski) omówił

zagadnienie *Kształtowania obrazu Józefa Piłsudskiego i Legionów Polskich w walce o niepodległość Rzeczypospolitej w świadomości historycznej młodzieży*, prezentując i analizując m.in. wyniki sondażu przeprowadzonego wśród uczniów opolskich szkół. Tekst pt. *Kwestia bezpieczeństwa wewnętrznego na ziemiach północno-wschodnich II RP w koncepcjach środowisk piłsudczykowskich w latach 1919–1939* przedstawił prof. nadzw. dr hab. Wojciech Śleszyński (Uniwersytet w Białymstoku), ukazując koncepcje programowe i działania podejmowane w latach Polski międzywojennej przez adherentów Marszałka J. Piłsudskiego, obliczone na stabilizację i zabezpieczenie sytuacji administracyjnej i narodowościowej na północnym obszarze Kresów Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej. Drugi dzień konferencji, a zarazem całość jej obrad zamknął referat pt. *W cywilu. Piłsudczykowska elita wojskowa na emigracji w Wielkiej Brytanii po II wojnie światowej*, wygłoszony przez Dariusza Fabisza (Uniwersytet Zielonogórski) i poświęcony zagadnieniu udziału byłych wojskowych, a zarazem polityków, działaczy społecznych, naukowców i publicystów spod znaku sanacji w życiu politycznym i kulturalnym polskiego uchodźstwa powrześniowego w Wielkiej Brytanii.

Wygłaszany w trakcie konferencji referatom towarzyszyła interesująca dyskusja, której uczestnicy rozwijali tezy wystąpien bądź polemizowali z ocenami zaprezentowanymi przez prelegentów. Uczestnicy obrad zgodzili się, że konferencja oraz będąca jej pokłosiem – a zapowiedziana przez organizatorów – obszerna publikacja mogą się przyczynić do pogłębienia i spopularyzowania wiedzy o polskim czynie zbrojnym w latach Wielkiej Wojny i dziejach obozu piłsudczykowskiego w pierwszej połowie XX w.

PRZEMYSŁAW WAINGERTNER
UNIwersytet Łódzki*

---

* Wydział Filozoficzno-Historyczny, Instytut Historii, Katedra Historii Polski Najnowszej.